

Kapitola **Řeč jako seznam**

úsek	text	datum	Shrnutí odstavce
------	------	-------	---------------------

V kapitole "Seznamy" v bodě (9) máme tvrzení, že "řeč je vlastně seznam". Zkusím tuto hypotézu osvětlit.

Nejprve si znázorníme tuto myšlenku na technikách zlepšení paměti. Účastníci takového kursu si na začátku vytvoří arzenál pro pamatování čísel. Řekněme, že zvolí následující živé organismy pro jednotlivé číslice:

- 0 želva
- 1 žížala
- 2 jakýkoli pták
- 3 jetel
- 4 jakýkoli savec
- 5 mořská hvězdice
- 6 brouk
- 7 hřib nebo jiná houba
- 8 pavouk
- 9 strom

Před účastníkem kursu je úkol zapamatovat si základ přirozených logaritmů $e=2,728282\dots$

Vytvoří si větu "Euler viděl kosa, který z žampiónu tahal velkého pavouka. Přiletěla však sojka a pavouka od kosa vysvobodila."

Kos=2, žampión=7, pavouk=8, Sojka=2, pavouk=8, kos=2

Až po účastníkovi kursu bude někdo chtít hodnotu Eulerova čísla, tak si vzpomene na louku na kraji lesa, kde stojí Leonhard Euler a pozoruje, jak přilétá kos a usedá na krásný bílý žampión na louce. Euler se dívá a spatří mohutného pavouka, který se zoufale brání. Tu z lesa přilétá sojka, a pavouka zachrání. Kos jen bezmocně odlétá.

Tento umělý příběh je z podstaty antecepčních subjektů poměrně snadno zapamatovatelný. Účastník si jej zkusí převyprávět, a od této chvíle mu historika doprovázená živou představou zajišťuje rekonstrukci seznamu číslic v Eulerově čísle.

Seznam číslic se podařilo převést na seznam slov nějakého příběhu. Odtud již je jen krůček k tvrzení, že řeč je ve skutečnosti druh seznamu.

Z kapitoly "Plánování" máme definován seznam cílů, a vlastnosti jednotlivého cíle.

Položka "cíl" na "seznamu cílů" obsahuje:

- a) Název cíle
- b) Kdo jej má řešit
- c) Pro koho jej má řešit
- d) Kdy cíl vyvstal
- e) Kdy má být cíle dosaženo
- f) Za jakých podmínek má být cíle dosaženo
- g) Status cíle = v jakém stádiu rozpracovanosti cíl je

h) Návaznost na jiné cíle = seznam souvisejících cílů

i) Rozsáhlost cíle

j) Důležitost cíle

k) Naléhavost cíle

Vezměme si nějakou srozumitelnou větu a zkusme ji zařadit podle výše uvedených kritérií:

"Eva dala Adamovi ovoce stromu poznání, a Adam ho jedl."

a) Název cíle = "Eva dala Adamovi ovoce stromu poznání"

b) Kdo jej má řešit = Eva

c) Pro koho jej má řešit = Adam

d) Kdy cíl vyvstal = v minulosti

e) Kdy má být cíle dosaženo = v minulosti později po výskytu cíle

f) Za jakých podmínek má být cíle dosaženo = ovoce bude snědno

g) Status cíle = v jakém stádiu rozpracovanosti cíl je = provedeno

h) Návaznost na jiné cíle = seznam souvisejících cílů = "Adam ho jedl"

i) Rozsáhlost cíle = v dosahu pohybu obou manželů

j) Důležitost cíle = není specifikována v této větě.

k) Naléhavost cíle = okamžitá

Řeč je v tomto ohledu strukturovaný seznam s detailními prostředky k zachycení okolností cílů a projektů.

Např. podmiňovací způsob přítomný vyjadřuje stav cíle (projektu) vůči podmínce. Minulý čas popisuje dosažený cíl, nebo ukončený cíl. Podmiňovací způsob minulý tvoří alternativní cíl k existujícímu.

Rozkazovací způsob předává zodpovědnost za cíl jinému subjektu.

Oznamovací způsob konstatuje cíl.

Osoba, podmět, představuje nositele cíle.

Odstavec nebo souvětí je obvykle skupina vět, které jsou podcíli vyššího cíle.

Intuitivně zde vystupuje slovník, protože většinu seznamů lze přeložit do ekvivalentních seznamů zaznamenaných pomocí jiných symbolů = jiného jazyka. To oboje navazuje na vnitřní seznam AA, který může být veden v jedinečné řeči tohoto individua.

Naopak HA (hermeneutický aparát) má úkol převzít položku seznamu a po interpretaci ji eventuálně přeložit do vnitřního symbolického jazyka a přidat do seznamu.

Samozřejmě se vyskytují případy, kdy k danému cizímu symbolu neexistuje cílový (např. interní) symbol. Poté dochází k pseudointerpretaci.

Příklad1 hrovnalka

"Eva utrhla ze stromu dvě hrovnalky, jednu dala Adamovi a druhou snědla sama.". Slovo "hrovnalka" se dosud nevyskytovalo ve slovníku, takže jej nelze přeložit. Při překladu třeba do francouzštiny by to mohlo znít:

"Eve picqua deux hrovnalkas de l'arbre. Elle donna une au Adam et l'autre mangea elle-meme."

Slovo "hrovnalka" se převedlo bez překladu mezi strukturovaný seznam v jiném jazyce. HA z kontextu pochopí, že

- "hrovnalka" roste na stromě
 - "hrovnalka" je požitelná
 - "hrovnalka" není na chuť odporná
 - "hrovnalka" není příliš těžká, když žena unese dvě najednou
 - "hrovnalka" není tak malá, aby se dala strčit naráz do úst člověka
-
- "hrovnalka" drží na stromě jen takovou silou, že ji žena dokáže utrhnout
 - "hrovnalka" není tak měkká, aby se při doteku rozmačkala
 - "hrovnalka" není tak tvrdá, že by se nedala kousat lidskými zuby

Na druhé straně se o hrovnalce nedá určit, zda byla sladká či kyselá, jakou měla barvu, konzistenci, nakolik je chutná, vzácná, voňavá apod.

Přesto lze s "hrovnalkou" v seznamu pracovat, i když omezeně. Např. lze předat zprávu někomu, pro něž bude mít hrovnalka jasný význam.

Poučení z tohoto myšlenkového experimentu nám vyplyne rychle. Pokud HA nezná položku seznamu, pokusí se ji zařadit bez překladu, a pro AA má omezený význam až do chvíle, kdy onen výraz někdo upřesní (třeba osobní sklizeň hrovnalek na dovolené v zahraničí).

Současně to klade otázku: "Jak velký má smysl zařazovat nepřeložené výrazy do seznamu?"

Dobrý příklad představují děti. Ve 4 letech už znají spoust slov, ovšem některá jako nepřeložené výrazy. Když je pošlete řekněme pro špičák, ochotně vyrazí a něco nám přinesou. Obvykle to není špičák. Při dalších pokusech se AA dítěte snaží uhodnout, co je označeno tím výrazem, až je konečně odměněno pochvalou.

Nyní se zamysleme znovu nad problémem, kolik položek seznamu se vejde do operační paměti.

Je patrné, že průměrně vzdělaný dospělý člověk ovládá nejméně 10000 slov svého rodného jazyka + další tisíce ustálených slovních spojení. Tyto dovednosti získával v průběhu dětství. Schopnost naučit se další jazyk až v dospělosti bývá hodně omezená a obvykle snadno poznáme, že je někdo cizinec. Lze z toho usuzovat, že mluvený jazyk nějakým způsobem zakomponujeme do hardwaru našeho těla. Nemáme před očima desetitisíce slov ve tvaru seznamu k vyřízení. Seznam je nepochybně strukturovaný. Obsahuje frekventovanější větve i větve nedobudované. zřejmě je snazší naučit se nové slovo, než si zapamatovat položku seznamu označenou celou větou, nebo dokonce odstavcem.

Typickým příkladem jsou mnemotechnické pomůcky. "Brpr dali dvě hutače" představuje v češtině pomůcku k zapamatování seznamu oper Bedřicha Smetany. (Braniboři v Čechách, Prodaná nevěsta, Dalibor, Libuše, Dvě vdovy, Hubička, Tajemství, Čertova stěna)

Pomůcka má charakter krátkého příběhu, v němž jakémusi Brprovi dali 2 Hutače.

Cítíme strukturu: slabika je nápovědou prvního slova názvu. Seznam oper je převeden nejprve na seznam prvních slov z jejich názvů, pak na seznam prvních slabik z těchto slov, a nakonec je rozfázován tak, aby představoval jednoduchý příběh.

Odtud pramení poznatek psychoanalýzy 20. století, že "mozek je strukturován jako řeč." Tento objev byl později zpochybňován. Nicméně z právě provedeného rozboru je patrné, že celý seznam 10000 slov by nebylo možné držet v operační paměti. Řeč je zabudována do struktury mozku. Rozdíl mezi člověkem, který jazyk ovládá, a člověkem, který se jej začíná učit jako cizinec, je zejména v zaplnění operační paměti. Pokud se tam cizinci jeho slova nevejdou, zadržává ve vytváření zprávy, nebo v jejím přijímání a interpretaci.

Nevím, jak vzniká "zadržování", ale je pro učení jazyku a možná i pro mnohé další obory lidské činnosti, podstatné.

Nejde o pouhý přesun dlouhého seznamu do dlouhodobé paměti, ale o strukturu, kde slova jsou nějak prosít'ovaná (neuronová síť?). Je tedy možné, že každé slovo má vazby na několik "sousedních" slov. Ve chvíli, kdy HA interpretuje příchod slova W1, AA už antecepuje příchod slova W2, nebo W3, nebo W4, ..., nebo W13.

S tím zřejmě souvisí vyšší úspěšnost učení se cizímu jazyku ve větách, než po slovíčkách.

Úplně analogicky by probíhal výcvik v jakékoli činnosti. z uvedeného lze vyvodit, že cestou k ovládnutí seznamu je jeho strukturování. Člověk, který se učí cizímu jazyku, se jej učí strukturovat. A jakmile se ze seznamu stane struktura, lze ji zadržovat a uvolnit operační paměť.

Pokusím se dokázat, že obecný seznam nelze strukturovat žádným počítačovým algoritmem, který nemá HA. Tedy že počítače nebudou schopny převzít úlohu strukturování, dokud položkám seznamu nebudou rozumět.

Hypotéz a1 Obecný seznam nelze strukturovat žádným počítačovým algoritmem, který nemá HA, tak dobře, jako to dokáže člověk.

Odůvodn ění *Zkusme to sporem. Řekněme, že jsme našli algoritmus S , který ze seznamu $L(n)$ o " n " položkách vytvoří strukturovaný seznam $C(n)$ a že tento $C(n)$ nedokáže člověk vylepšit. Pripust'me, že v $L(n)$ jsou vedeny kromě názvu cíle i další charakteristiky jako KDO, KOMU, KDY_VZNIKLO, KDY_TERMÍN, VAZBA_K_NADCÍLI, DOKONČENOST, VAZBA_NA_PODCÍL, DŮLEŽITOST, NALÉHAVOST, ROZSÁHLOST.*

Algoritmus bez HA dokáže seznam uspořádat podle KDO, nebo komu, podle TERMÍNU, přiřadit ke sobě CÍL a PODCÍLE. Řekněme, že autor řádku $L(i)$ seznamu zapomněl uvést, že se ke němu váže podcíl "j", a současně u podcíle "j" zapomněl uvést vztah ke nadcíli "i". Program bez HA nemůže rozumět smyslu $L(i)$, ani $L(j)$. Propojení mezi $L(i)$ a $L(j)$ bez pochopení může nastat pouze jako výsledek nalezení společných slov. Pokud bude ovšem zapsán bod "j" v jiném slovníku, úloha se znepřesňuje překladem až ke nepoužitelnosti. Tedy výsledek algoritmu S na strukturování seznamu $L(n) \rightarrow C(n)$ obsahuje chybu, kterou ovšem člověk, rozumějící smyslu $L(i)$ a $L(j)$, např. jejich autor, to dokáže vylepšit. SPOR!

Třeba lze vytvořit algoritmus s HA, pro což svědčí, že lidé to umějí, jsou-li vycvičeni.

Výuka cizích jazyků je tedy postavena na antecepci. AA se naučí předvídat, které slovo asi bude následovat, a pouze činí opravy proti skutečnosti.

Obrácený směr - aktivní znalost jazyka, je založena na testování hypotézy, že pronesená promluva bude pochopena. K tomu je tedy zapotřebí druhý subjekt, který buď zprávě nerozumí, nebo jí rozumí částečně, nebo rozumí úplně. Cílem je, aby rozuměl úplně. Tedy odezva posluchače podněcuje schopnosti mluvčího.

Příklad2 Dítě komolí výslovnost

Poznámka pro výchovu dítěte: Dítě musí zakusit situaci, kdy samo předává informaci třeba medvídkovi a shledává, nakolik mu medvídek rozumí. Příklad scénky: Dospělý: "Honzíku, řekni Měďovi, aby podal nůž." Dospělý: "Honzíku, poděkuj Měďovi". Měďa: "Honzíku, řekni strejdovi, aby mi dal pusu". Dospělý: "Honzíku, popros Měďu, aby mi podal botu". Pokud je slovo "botu" vysloveno dítětem zkomoleně, přinese Měďa něco jiného, třeba vodu. Pak iniciátor poprosí o nápravu, třeba Měďa: "Tak co mám přinést opravdu?"

Otázka: Může samomluva rozvíjet popsanou antecepci?

Situace: Subjekt ví, co chce vyjádřit = zná cíl. Vyjádří však "ble, ble, ble..."

Jak se zachová HA subjektu při kontrolním příjmu tohoto vysílaného "ble ble"?

Zralý HA obsahuje zobecněný model, jak se chovají jiné subjekty při příjmu zpráv. Ten dokáže vyhodnotit, že zpráva bude pro druhé nesrozumitelná. Ovšem u dítěte s poruchou řeči může dojít jeho HA k přesvědčení, že cíl popsal srozumitelně. Pak ovšem nechť dospělých vykonat, co požaduje, může vyústit v rozčarování. Dítě může nabýt přesvědčení, že dospělí mu vyhovět nechtějí, že jej odmítají.

Jak obecně reagují dospělí, když je jejich zpráva chybně interpretována? Bud' mají zlost, nebo se smějí. V každém případě jejich AA je nucen ke korekci, protože vyslal signál a stalo se něco, co nepředjímal.

Aktivní řeč tedy sleduje model:

AA1 vyšle signál S1 a očekává od druhého subjektu reakci R1. současně HA1 interpretuje kontrolní příjem jako S1'.

Druhý subjekt AA2 přijme signál S1, jeho HA2 jej interpretuje jako S1°. Pokud je S1' <!> S1° (symbol "<!>" znamená podstatně odlišný), pak AA1 vyhodnotí neúspěch, a provádí korekci ve vysílání signálu na S2.

AA1 tedy vyšle signál S2 (upravený S1) a očekává od druhého subjektu reakci R1. současně HA1 interpretuje kontrolní příjem jako S2'.

Pokud S2' = S2°, pak zaznamená úspěch. Jinak následuje S3, atd.

Protože kapacita příjemce je omezená, není snadné provádět S100->S100' = S100°. Takovou trpělivost má obvykle jen matka se svým dítětem.

Tímto způsobem upravuje AA1 model signálu tak, aby dosahoval správné antecepcce chování AA2, a řeč tříbí. V nejjednodušším provedení se uvádí setkání s mimozemskou civilizací. Vyšleme třeba ----, a oni odpovědí -----.

Pak vyšleme --- ---, a oni odpovědí --- ---.

Nyní potvrzujeme průběh komunikace tak, že vždy zopakujeme přijatou zprávu a něco k ní přidáme.

--- --- ... atd. Potvrzování zpětným vysláním toho, co jsme přijali, umožňuje především odlišit signál od šumu a potvrzuje ochotu spolupracovat. Dále, pokud signál nebyl vrácen přesně, umožňuje to vyslat jej opakovaně.

Aplikace na malé dítě: Kuk -> kuk

Kuk, kuk -> kuk kuk

ba -> ba

ba ba -> ba ba

V určité fázi by mělo iniciativu převzít dítě, a jeho AA bude očekávat, že na jeho BA BA BA my odpovíme ba ba ba.

Pokud zde porušíme pravidla a odpovíme MA MA MA, může to AA dítěte vyhodnotit jako: "Záleží na počtu slabik, nezáleží na vlastním zvuku", a to by byla chyba.

Teprve s osvojením základního pravidla přesného opakování přichází možnost, ba nutnost, signál dále rozvíjet.

Nicméně to, že na pokyn dítěte provádíte vždy stereotypní akci opakování signálu, asi AA dítěte neuspokojí a už ho to nebude tolik zajímat

Je třeba přejít k akcím reálného světa typu: "Podej autíčko".

Rodič dítěte často uhodne přání, aniž rozumí zvuku, který dítě vydalo jako signál. Pokud např. dítě chce medvídka, měl by se rodič zeptat "Chceš medvídka nebo čiči?" a přimět tak dítě, aby vybralo a zopakovalo signál, který má zaznít. Pokud dítě řekne třeba "Béba", měl by rodič vyhovět a podat medvídka.

Pokud však řekne "šiši", měl by podat kočičku, i když odhaduje, že dítě chce medvídka.

Tím, že po vydání přibližně správného signálu následuje splnění cíle, propojí AA-dítěte signál s cílem. (Takhle podobně působila žárovka u slintajícího Pavlovova psa - AA-psa cítil-antecepoval- příchod žrádla, protože to přicházelo obvykle po rozsvícení žárovky.)

Dalším zajímavým úkazem je určitá disjunktnost jazyků. Dva národy, sídlící v míru vedle sebe, často částečně ovládají jazyk toho sousedního. Teď úmyslně přeskočím nářečí a podívám se na Česko-Polské pohraničí. Proč to není tak, jako když jdeme borovým lesem a ten poznenáhlu přechází ve smrkový, takže ani neumíme pořádně určit hranici?

Obě národnosti užívají některá společná slova, ale umějí i na hranici oba jazyky samostatně. Důvod by mohl tkvět v tom, že HA by při plynulém přechodu zhusta chybně interpretoval. Je výhodnější na začátku promluvy sjednat protokol=kterým jazykem se budeme dorozumívat= a pak už využívat strukturovanost uvnitř jednoho systému.

Jazyky tedy tvoří ostrovy. Je pozoruhodné, že stačí často krátká věta v jednom jazyce, aby znalec přesně identifikoval, o který jazyk jde.

Jak bylo vysvětleno, porozumění signálům jazyka vzniká ani ne tolik strukturovaností jazyka, jako antecepcí. Proto je správné si klást otázku:

Otázka1 Nakolik je jazyk strukturovaný seznam?

Z toho, že se děti na pískovišti klidně domluví i s využitím značně nerozvinutých řečových dovedností naznačuje, že struktura jazyka sama o sobě nemusí být pro komunikaci podstatná. Ovšem jako pomoc pro AA je výhodné, když po vyřčení podmětu očekáváme přísudek. Pokud po vyjádření přívlastku nenásleduje podstatné jméno, dojde k nepochopení dosud vyřčeného a ke zklamání.

Vraťme se k HA u řeči: HA interpretuje zprávu na základě antecepcí. Ovšem řeč sama musí být strukturovaná, aby se dala "zadrátovat" v antecepčním aparátu a nezabírala zbytečně mnoho místa v operační paměti. Tím pádem i chybná (nedokonalá) struktura jazyka nebrání jeho úspěšnému používání, protože AA prostě s chybami struktury počítá. Problém nastává při zavádění nových slov. Jednotliví uživatelé jazyka nové slovo někde zařadí ve své struktuře, a často to není podle významu, nýbrž podle zvuku, podobného již zařazeným zvukům, nebo se dostane do místa struktury, které odpovídá souvislosti v přijatém vyjádření a tedy posunutému významu.

Vezměme typické úsloví "Výjimka potvrzuje pravidlo". Běžný mluvčí tak obvykle reaguje na situaci, kdy antecepoval, že se něco odehrává pravidelně způsobem X, a teď překvapivě nastalo Y.

Posluchač vyrozumí, že situace mluvčího zaskočila svou nepravidelností, ale že nadále věří v původní pravidelnost. Nemění pravidlo X kvůli tomuto stavu Y měnit.

Současně vyrozumí, že tím má být rozpor jaksi ospravedlněn vyšší mocí, jíž je tradice.

A to někdy, ba často, stačí, aby se se situací pokorně vyrovnal. Má to podobný smysl, jako "Člověk míní, Pánbůh mění".

Přítom podle všeho, původní úsloví pochází z latiny s významem "Výjimka PROVĚŘUJE pravidlo". Tedy docela jiný smysl sdělení. Moudrý muž chtěl vyjádřit, že pokud se řídíme nějakým pravidlem a nastane výjimka, měli bychom pravidlo prověřit, protože by mohlo být špatně.

Klasickou ukázkou je tvrzení "Všechna lichá čísla jsou prvočísla". Zkusíme 1 - nebudeme řešit, 3 - platí, 5 - platí, 7 - platí, 9 - výjimka, 11 - platí, 13 - platí. Pokud tady přerušíme, máme pravidlo a k němu jednu výjimku, která nám pravidlo "potvrdila". Pokud však prověříme dál, narazíme na 15 - výjimka, 17 - platí, 19 - platí. Tedy už jsou výjimky dvě. Nevíme možná pořádně, proč tam ty výjimky jsou. Našemu AA by se líbilo jednoduché pravidlo, ale zdá se, že pravidlo neobstálo.

Můžeme se z toho poučit, jak sdělení dříve vysoce hodnocené, je chybným překladem a hojným opakováním přetvořeno do fatalistického nesmyslu, který ospravedlňuje nedomyšlenosti.

Podobný osud zřejmě potkal známé přísloví "Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá". Zdrojem je pravděpodobně biblické Příklad 26:27 "Kdo kope jámu, spadne do ní, a kdo valí kámen, ten na něj spadne zpátky."

Toto sdělení je školení v bezpečnosti práce. Vezměme pro otestování doslovně dříve citované oblíbené přísloví. Musíme si představit někoho, kdo s obrovským nasazením a primitivními prostředky starověku vykope jámu, hlubokou aspoň 3 m, aby mu z ní oběť snadno neutekla. Jáma musí být široká aspoň tak, aby se do ní vešel s nějakým nářadím typu krumpáč nebo lopata, např. kruh o průměru 1 m. Vykope 2,4 m³ rostlého terénu. Ten načechráním nabude objem na 3,5 m³. Při rychlosti 1 litr za minutu to zvládne za 58 hodin, tedy 5 dní po 12 hodinách denně.

Aby tato obrovská hromada neupozornila oběť, že je tam něco divného, musí hromadu přemístit dostatečně daleko, třeba 50 m. Pokud ji bude tajně přenášet v nůši po 20 litrech, nachodí 175 x 100 m = 17,5 km. A toto gigantické úsilí podstoupí proto, aby chytil pěšího člověka, nejspíš živého. Kdyby jej chtěl usmrtit, kopání a odnášení by se jevilo jako nepřiměřeně pracné: 62 hodin namáhavé práce. Ale k chycení živého člověka se ve starověku úspěšně využívala síť.

Suma prověrky: Je nanejvýš nepravděpodobné, že by ono oblíbené přísloví přenášelo skutečnou poučnou událost. Lidé mu rozumějí symbolicky ve významu "Kdo chystá jinému zlé, toho to dostihne samotného".

Tento významový posun je nepochybně dílem AA. Prostě posluchač zaslechne větu o školení v bezpečnosti práce, ale jeho HA ji v uvedeném kontextu nedokáže správně převzít, a proto si přidá slůvko "jinému". V novém významu je to důvěra v jakousi automatickou vyšší spravedlnost.

Jak k tomu dojde?

Asi Bibli interpretovali intelektuálové, kteří sami žádné jámy nekopali.

K významovým posunům srovnatelné závažnosti ovšem dochází zcela běžně v každodenních rozhovorech. Na toto téma existuje nepřehledné množství anekdot. Jsou důsledkem antecepce.

Mluví něco myslí, řekněme U, a vyjádří V. Jeho AA očekává, že bude posluchačem pochopeno U. Pokud se nacházejí ve společné situaci, může skutečně posluchač správně odhadnout význam na U, ovšem pokud nejsou "naladěni na stejnou vlnu", antecepuje V.

Otázka2 Co tedy je vlastně řeč za seznam?

Je to zhruba řečeno množina signálů, kterým mluvčí i posluchači přiřkládají určitý význam, rovný jejich antecepci. Tato antecepc se s každou promluvou koriguje, zda byla reakce posluchače antecepována správně, nebo špatně.

Ukážkou komplikovanosti řeči je věta: "Peníze jsou až na prvním místě:" v kontrastu s větou "Láska k penězům je kořen všeho zla."

První věta vyjadřuje postoj, že všechny potřeby, které mohou zařídit lidé, lze získat, mohu-li si takové lidi zaplatit.

Jako druhou stranu mince první věty mohu klást: "Pokud chci uspokojovat své potřeby, které jsou v možnostech druhých lidí, musím na prvním místě prodávat své služby, abych na to získal peníze."

Druhá věta říká, že umístit na první místo svého seznamu cíl využívat služeb druhých lidí a poskytovat za to co nejméně způsobuje všechny známé mezilidské problémy. Že bychom své služby měli být ochotni dávat i zdarma, a milovat své bližní více, než své nároky vůči nim.

Je zajímavé, že ani mluvčí, ani posluchači obou vět zpravidla nechápou celou hloubku výroku. Nejspíš si lidé myslí, že tyto dva výroky jsou v neslučitelném rozporu.

Ovšem řeč popisuje nějaké vztahy reálného světa, které jsou v rovnováze.

Ve skutečnosti prodávat "vrabce" může být dražší, než je darovat, ale člověk musí z něčeho žít, takže nemůže všechny své činnosti druhým darovat. (Zde vstupuje do hry pojem Transakčních nákladů - abychom mohli dostat byť malý obnos peněz, musíme obvykle dodržet složitá pravidla vedoucí k daním, účetnictví, bance,...).

Na tomto rozboru jsem se pokusil demonstrovat, že AA při použití řeči zhusta přesně nechápe, co jeho promluva může pro druhé znamenat.

A rovněž posluchač se často chopí jiného významu promluvy, než sledoval mluvčí.

Závěr **Řeč je strukturovaný seznam utvářený antecepí komunikujících.**